

М.І., Кулик Г.А. / за ред. професора В.І. Овчарука. – Кам'янець-Подільський, Харків: Мачулин, 2019 – 364 с.

4. Овчарук О.В. Хімічний аналіз в сільському господарстві: навчальний посібник / О.В. Овчарук, О.В. Овчарук, Л.Й. Роговик, Т.В. Коваль. – Кам'янець-Подільський, 2018. – 505 с.

5. Система удобрення озимої пшениці / В.В. Лихочвор // Агробізнес сьогодні – 2014 <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-so>

УДК: 633.88:582.998.1.559:631.5(477.4)

СХОЖІСТЬ ТА ВИЖИВАННЯ РОСЛИН РОМАШКИ ЛІКАРСЬКОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ВАРІАНТІВ ДОСЛІДУ В УМОВАХ СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІСТРОВ'Я

Падалко Т.О., аспірантка

E-mail: krivapadalko@gmail.com

Подільський державний аграрно-технічний університет

Постановка проблеми. Основними першочерговими завданнями аграріїв при вирощуванні будь-якої культури є забезпечення високої схожості насіння. Насіння ромашки лікарської повинно відповідати певній категорії сортової чистоти і мати належні посівні характеристики. Вирощування ромашки лікарської в нестабільних температурних та кліматичних умовах залежно від досліджуваних факторів призвело до нерівномірності сходів, тому є важливим дослідити агротехнологічні прийоми, спрямовані на зростання енергії проростання насіння і дружності сходів. Результати дослідження свідчать про незначний вплив на схожість насіння та виживання рослин досліджуваної культури відповідно до сорту, строку сівби та норми висіву в умовах території середнього Придністров'я.

Виклад основного матеріалу. Ромашка – одна з найдавніших, найбільш широко використовуваних та добре зареєстрованих лікарських рослин у світі, її рекомендують застосовувати для різних цілющих властивостей.

M. recutita – однорічна трав'яниста рослина, яка має дуже короткий вегетаційний період: від проростання насіння до цвітіння проходить в середньому, від 65 до 70 днів. Кожен кошик квітне впродовж 8–10 днів. Повний цикл розвитку триває близько 3 – 4 місяців. Ромашка лікарська може розвиватися як озима, так і як яра культура. В якості об'єкту досліджень ми використовували насіння зареєстрованих високопродуктивних тетраплоїдних сортів. Сорт Перлина Лісостепу – дослідна станція лікарських рослин м. Лубни (Україна) та сорт Bodegold, який був створений у 1950-х роках в Кведлінбурзі, представлений Центральним науково-дослідним інститутом садівництва ім. Atatürk (Німеччина).

Насіння сортів ромашки лікарської в період проростання досить вимогливе до ґрунтової вологи. Впродовж години воно може поглинає 4 частини води по відношенню до своєї маси. Сходи дуже дрібні, не переносять пересихання верхнього шару ґрунту, розвиваються повільно, легко засмічуються бур'янами, тому під культуру відводять чисті від бур'янів ділянки. Роки досліджень були сприятливими для росту і розвитку рослин ромашки лікарської.

Схема досліду включала 3 фактори: Фактор А – сорт: вітчизняний Перлина Лісостепу та закордонний Vodegold. Фактор В – строк сівби: весняний, літній, осінній. Фактор С – норма висіву: 4,0 кг/га; 6,0 кг/га; 8,0 кг/га.

В результаті проведених досліджень встановлено, що строки і способи сівби впливають на реалізацію ресурсного потенціалу ромашки лікарської. За озимого посіву створюються більш сприятливі умови для розвитку рослин, які максимально встигають використати ресурси середовища у весняний період і, тим самим, забезпечити вищу життєвість посівів у літній. Лікарською сировиною є кошики, тому дуже важливо є вчасно посіяти, а також зібрати та висушити для того, щоб забезпечити максимальну кількість біологічно активних речовин, а особливо ефірної олії хамазулену.

В наших дослідженнях, впродовж 2017–2019 рр., показники схожості насіння досліджуваних сортів ромашки лікарської знаходилися в межах 73–91%. Слід відмітити, що показники схожості досліджуваної культури не залежали від сорту, їх значення знаходилися в межах похибки, проте, між варіантами строку сівби відмічалася істотна різниця.

За матеріалами зведень метеорологічної станції Хмельницького обласного центру з гідрометеорології, кількість опадів в умовах регіону за період вегетації ромашки 2017 року становила 481,3 мм, що є дещо меншим показником в порівнянні з 2018 р, і тим самим більшим за 2019 рік. Найсприятливіші метеорологічні умови для польової схожості насіння склалися в осінньому періоді 2018 р. Найвищі показники польової схожості насіння ромашки лікарської (91,0 %) у сорту Перлина Лісостепу були – за сівби 1 жовтня з нормою висіву 6 кг/га. Дещо менші показники – по сорту Vodegold від 73,0 % з нормою висіву 4 кг/га літнього строку до 88,0 % осіннього строку сівби з нормою висіву 6 кг/га.

Щодо виживання рослин на кінець вегетації, спостерігалася наступна тенденція: при більшій густоті стояння рослини значно конкурують, тому окремі рослини були пригнічені. Зазначені прийоми технології вирощування ромашки лікарської сприяли кращому виживанню рослин сорту Перлина Лісостепу і на кінець вегетації (фаза дозрівання), відмічений показник складав 95,0 %, тоді як на контролі цей показник складав лише 80,0 %. Сорт Vodegold забезпечив нижчий показник – 76,0 %, цьому можна дати логічне пояснення, що при загущених посівах культури відмічається щільне проникнення коренів, тим самим збільшуючи конкурентність рослин і може призвести до їх загибелі.

Висновки. Встановлено, що велике значення має польова схожість насіння та виживання рослин ромашки лікарської, яка залежить від

сорту, строку сівби та норми висіву, не виключаючи кліматичні умови, вологості ґрунту, глибини загортання насіння в регіоні.

Кращими показниками виживання рослин характеризувались варіанти осіннього строку сівби, сортів з нормою висіву 6 кг/га, на кінець вегетації відповідно: 95,0 та 92,0%. Найбільшу схожість 91,0 % забезпечив сорт Перлина Лісостепу на варіанті осіннього строку сівби з нормою висіву 6 кг/га, перевищення до контролю склало 8 %. На 3 % збільшилось виживання рослин із іншими досліджуваними факторами.

УДК 336.22 (094.4): 504: 657

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Пиріг Г.І., кандидат економічних наук, доцент,

E-mail: galina_p_9@ukr.net

Тернопільський національний економічний університет

Крупка А.Я., кандидат економічних наук,

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

E-mail: krupka2007@ukr.net

Постановка проблеми. Обмеженість природних ресурсів диктує необхідність побудови ефективного механізму фінансування енергоефективних заходів, що повинно стати важливим чинником подальшого розвитку суспільства. Особливо гострою ця проблема є в Україні, що обумовлено високою енергоємністю виробництва, яка більш, ніж у два рази перевищує середньостатистичні світові показники.

Це зумовлює необхідність термінового вирішення зазначених проблем шляхом вдосконалення механізму фінансування енергоефективних заходів.

Дослідженням проблем енергоефективності займалися такі науковці, як Л. Гораль, І. Корінько, А. Крупка, В. Лір, В. Маляренко, Н. Матвійчук, П. Микитюк, Р. Томосов, М. Федірко та інші.

Незважаючи на наявність ґрунтовних праць вітчизняних та зарубіжних вчених, питання механізму фінансування енергоефективних заходів не відображають усіх аспектів динамічного розвитку суспільства, що і актуалізує дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нестабільність у суспільстві, негативні соціально-політичні події, недостатнє фінансове забезпечення та неефективне використання енергетичних ресурсів – це найважливіші чинники, які загрожують енергетичній безпеці України, а результат - залежність від світового ринку енергетичних ресурсів та зниження рівня економічної безпеки. Проте досвід розвинутих країн дозволяє вирішити цю проблему шляхом вдосконалення системи фінансування енергоефективних заходів.